

Кылаас чааһын технологическэй картата

Кылаас чааһын тиэмэтэ: « Үтүө, кэрэ - үйэлэргэ сүппэт»

Кылаас: 5

Учуутал : Чиряева Айталига Михайловна

Кылаас чааһын сыала:

1. Үөрэтэр: Донской үтүө олобун билиһиннэри, биллэри, үтүөбэ тардыһар иэйиини уһугуннары, туһалаах киһи буоларга уһуу;
2. Сайыннарар: Обо толкуйдуур, быһаарар, онорон таһаарар сатабылыгар тирэбири, сайыннары;
3. Иитэр: Олоххо тардыһар, көхтөөх киһи буоларга туһаайы, олох кэрэтин биллэри, үрдүккэ талаһыы аналын өйдөтүү;

Ытык өйдөбүллэри инэри: киһи үтүө олобу олоруохтаах, кэнчээри ыччакка ахтыллар аналлаах -Г.С.Донской;

Билэр-көрөр: Учуутал олобун кэрдиис кэмин билсии, билиини кэнэтии;

Бэйэни салайынар: Кэпсэтиигэ түмүк оноруу, санааны атастаһы;

Бодоруһар: Бөлөххө тапсан үлэлээһин, обону сөптөөх сыһыанга киллэри;

Биридимизкэ: кылаас чааһын тиэмэтин болбойуу, онно туһуланы;

Сүрүн өйдөбүллэр: киһи дыбыгата, кыайы, харысхал, чороон;

Биридимизтэри ситимнээһин: технология, математика, история, КНРС(Я)

Туттуллар тэрил: проектор, ноутбук, хомус

Түһүмэх	Учуутал дьайыыта	Үөрэнээччи дьайыыта	Быһаарыы
Тэрээһин чааһа	<ul style="list-style-type: none"> - Үтүө күнүнэн, оҕолоор! Олордубут! - Мин аатым Айталига Михайловна. Бүгүн мин эһиэхэ кылаас чааһа ытыабым. Бары мин диэки көрдүбүт. - Оҕолоор, инниттэн уонна кэнниттэн аахатахха биридик этиллэр, суруллар чыыһылалары этин эрэ. - Бу сыһпаралар биһиги оскуолабытыгар олус улахан сыһаннахтар. Бары толкуйдуубут. - Холобура «2» сыһпара көрдөрөр, - Онтон «100» сыһпара? - Саамай сөп. - Г.С.Донской алтынны 15 күнүгэр 1917 сыллаахха төрөөбүтэ. Кини: - Математика учуутала - Кылаас салайааччыта - Бөкчөнө оскуолатын дириэктэрэ. - Аан бастакынан Советскай Союзка үөрэбири музейын тэрийбит. - Аба дойду сэриитин кыттылааба. 	<p>“Икки уонна Сүүс”</p> <p>-биһиги оскуолабыт 2 нүөмэрдээх орто оскуола. Г.С.Донской 100 сааһын туоларын бэлиэтиир сыһпара</p> <p>Оҕо ааҕар</p>	<p>Презентация портрет</p>

<p>Сүрүн чааһа</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Г.С.Донской 1941 сыллаахха бэйэтин баҕ атынан Аҕа дойду сэриитигэр барар. Сэриигэ кини саа-саадах тутан сэриилэспэтэх. Геннадий Семенович нууччалыы үчүгэйдик, ыраастык сангарарын уонна каллиграфическай (кыраһыабай) буочардаабын иһин Забайкальскай байыаннай уокурукка Саха сириттэн кэлбит саллааттары байыаннай үөрэххэ үөрэппитэ. - Тылбаасчытынан, суруксутунан үлэлээбит, ону тэнэ офицердарга полит үөрэҕи биэрэрэ, географияны үөрэтэрэ. Кини көмөтүнэн элбэх саха саллаата тыыннаах хаалбыта диэтэххэ сымыйа буолбатаҕа буолуо. 1943с. Геннадий Семенович офицерскай курсу ааһар. 1945с. Доруобуйатынан сыыйылан дойдутугар төннөн кэлэн, салгыы учууталынан үлэлээн барар. - Оҕолоор, саас биһиги кырдыаҕастыын-эдэрдиин ханнык улуу бырааһынньыгы долгуйа күүтэбитий? - Маладыастар, Кыайы күнүн. Ыам ыйын 9 күнүн. - Тоҕо долгуйа күүтэбитий? - Г.С. Донской Кыайыга кылаатын киллэрсибитин иһин биһиги киэн туттабыт уонна кини 100 сааһын көрсө ытытлар оскуолабыт бары тэрээһиннэрэ уонна Кыайы 72 сылын көрсүү барыта Донскойга анаар. - Дьэ, билигин, оҕолоор, бары көрүөххэйин эрэ, бу тугу тутан турабыный? - Сөөп, Чороон. - Бу, оҕолоор, мээнэ чороон буолбатах үтүө санаа Чорооно. Оскуолабытыгар соторутаабыта горнай улуунуттан Үтүө санаа Чорооно кэлбитин бары линейкаҕа үөрэ-көтө көрсүбүспүт. - Ол көрсүбүт чорооммут хайдах быһыылаах этэй? Сөөп, мас чороон этэ. Онтон бу биһиги чорооммут 	<p>Оҕо ааҕар (карточка)</p> <p>Оҕо ааҕар (карточка)</p> <p>Диалог</p>	<p>Презентация</p> <p>Чороон</p>
--------------------	---	---	----------------------------------

	<p>арый атын чороон. Бу күнтэн ыла оскуола бэйэтэ ыытар Үтүө санаа акциятын ыытар. Биһиги онно бүгүн харысхал онорон кыттыахпыт. Бу акция оскуолабыт бары кылаастарын хабыаҕа уонна Үтүө санаа чорооно Бүлүүтээҕи Албан аат музейыгар тийиэбү. Аҕа дойдубут сэриитин кыттыылаахтарыгар, тыыл бэтэрээннэригэр Кыайы күнүгэр бэлэх-харысхал буолан кэтэрдиллиэхтэрэ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Билигин 3 бөлөххө арахсан олоробут. Оҕолоор, Харысхал диэн тугуй? - Харысхал бэлиэлэрэ биһиэхэ былыргы үйэлэртэн тийэн кэлбиттэр. Былыр харысхалы таастан онгороллор эбит. Тааһы сири кытта сибээстээх диэннэр туһаналлар. Мастан кыһан эмиэ онгороллоро. Харысхал бэлиэлэринэн буолаллар эбит: чороон, хобо, дьайаа, кизгэллэр, кыыл-көтөр тыныраҕа уо.д.а. <p>Харысхал көрүнгүрэ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Алаадьы курдук хаптаҕай таас-оҕо биһигэр угаллар, оҕо кута чараас, туохтан эрэ соһуйан кута ыстамматын диэн эбит. 2. Үүттээх таас – бу хамсаабат харах. Дойдутугар өр сылдыбатах киһи үүттээх тааһы ильдэ барыахтаах. 3. Биэс харах – оҕо айанын суолугар оһол, куһаҕан тыын буулаабатын диэн. 4. Сыхай – таһас сыһыттан, өрбөхтөн сыхай (куукула), манна сирэйдэрэ уруһуйдаммат, оҕо биһигэр ыйыыллара, куһаҕан тыны үтэйэр суолталаах. 5. Оҕуруоттан харысхал- былыр оҕуруону күүстээх харысхал быһытынан ылыналлар эбит. Киһи кута 	<p>Оҕо ааҕар</p> <p>Оҕо айар үлэтэ</p>	<p>Презентация</p>
--	--	--	--------------------

	<p>оџуруо дьөлөџөһүгэр киирэн саһар диэн өйдөбүллээх.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Барыгытыгар эһиэхэ остуолга бэлэм кырыллыбыт матырыйааллар сыталлар. Бу матырыйаалтан бэйэбит толкуйгутунан, фантазиябытынан, өнгүн табан харысхал бэлиэлэрин онорон, сыһыаран таһаарыахтааххыт. - Үлэбитин онорон сабалыбыт. Кыптыыйынан сэрэхтээхтик туттаргытын санатабын. Хас биирдиигит бэйэтин үтүө санаатын, баҕатын ууран туран онорорго кыһаллыахтаах. - Мин эһиги үлэлии олорор бириэмэбитигэр Хомуһунан алгыс оонньоон иһитиннэриэм, кылаас иһин арчылыам. - Үлэбит түмүктэнэр. Көрүң эрэ, бары олус үчүгэй харысхаллары онорон таһаардыгыт. (Барыларын дуоска иннигэр таһаарабын, харысхалларын көрөллөр.) - (Оџолортон ыйыталаһыы, хайдах, туох онорбуттарың). - Маладыастар! Үлэбитин барытын үтүө санаа Чороонугар угабыт. Эһиги онорбут харысхалларгытын кэтэн бэтэрээннэрбит санаалара чэбдигириэ, доруобуйалара бөџөргүө, үйэлэрэ уһуо диэн бүк эрэнэбит. 		<p>Дуоскаҕа харысхал бэлиэлэрэ көстөр</p>
<p>Түмүк чааһа</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Үөрүүлээх -көтүүлээх түгэннэргэ биһиги өбүгэлэрбит оһуоһайы оройуттан туталлара. Биһиги бүгүн кылаас чааспытын оһуокай этэн, үңкүүлээн түмүктүөхпүт. Оһуокай эмтээх, илии-илиилэриттэн тутустахха, 	<p>Үңкүүлүүлэр</p>	

	<p>аттыгар турар киһиэхэ үчүгэй энергия бэриллэн, дьон сүргэтэ көтөбүллэр эбит: Оһуо-оһуо-оһуокай Эһиэ-эһиэ- эһиэкэй Бүгүн уруок кэмигэр Учуутал Донскойу Чиэстээммит, ахтаммыт Киниэхэ тэннэхэр Үтүө- мааны майгылаах Дьоннор буолан тахсыабын. Оһуокайдыыр оһуокай Эһиэкэйдиир эһиэкэй!</p> <p>Ити курдук, үтүө, кэрэ үйэлэргэ сүппэт, Г.С. Донской аата умнуллубат, Эһиги үөрэххит, дьарыккыт, бэрээдэкиит- барыта бу Улуу киһиэхэ, кини албан аатыгар, кини сырдык өйдөбүлүгэр ананар.</p> <p>- Бүгүн бары олус көхтөөхтүк кыттыбыккытыгар махтанабын уонна смайликтартан ис туруккут иэйиитинэн бири талан ылан көрдөрүн. Манан кылаас чааһа түмүктэнэр.</p> <p>Көрсүөххэ диэри.</p>	Рефлексия	
--	---	-----------	--